

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. III. 20.808/2017/5.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Molnár és Dr. Bata Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: dr. Molnár Iván ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - az alperes képviselőjének neve (alperes képviselőjének címe, ügyintéző: dr. Érsek Emese) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében az eljárásra a Debreceni Ítéltábla Pkk.IV.20.615/2016/2. számú végzésével kijelölt Miskolci Törvényszék 2017. július 2. napján kelt 25.P.21.694/2016/14. számú ítélete ellen a felperes 18. sorszámu - 19. sorszámu alatt indokolt - fellebbezése alapján, az alulírott napon - tanácsülésen - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékhatóság külön felhívására - 160 000 (Százhatvanezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A felperessel, mint II. r. vádlottal és hat másik társával szemben a ... Megyei Főügyészség vádirata alapján - a Debreceni Ítéltábla által kijelölt bírósággént - az alperes B.../2010. számon, 2010. március 29. napján indult büntetőeljárást folytatott le.

Az alperes az első tárgyalást 2011. szeptember 7. napján tartotta, a bizonyítási eljárás lefolytatását követően, 2013. május 29. napján B.../2010/143. számon meghozott ítéletében a felperest, mint II. r. vádlottat felmentette a 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntettének, 1 rendbeli társtettesként folytatólagosan elkövetett csalás büntettének és 8 rendbeli bűnsegédként folytatólagosan elkövetett magánokirat hamisítás vétségének vádjá alól.

Az ítéletet a ... Megyei Főügyészségnek 2013. július 16. napján, a felperes védőjének 2013. július 15. napján kézbesítették. Az ítélet kézbesítése azonban a IV. r. vádlott részére sikertelen volt, mivel azt értesítés ellenére „nem kereste”, ezért az alperes a IV. r. vádlott tartózkodási helyének megállapítása iránti rendőrségi eljárás eredménytelen lefolytatását követően az ítéletet a IV. r. vádlottak hirdetményi úton kézbesítette.

Az alperes ítéletével szemben a ... Megyei Főügyészség, valamint az I., III. és IV. r. vádlottak védői fellebbezést jelentettek be.

Az alperes a fellebbezésekre tekintettel az iratokat a ...-i Fellebbviteli Főügyészség útján 2013. október 16. napján terjesztette fel a Debreceni Ítéltáblára.

A Debreceni Ítéltábla a 2014. március 20. napján kihirdetett Bf.II.../2013/35. számú végzésével az alperes B.../2010/143. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

Az alperes a B.../2014. számon megismételt eljárásban 2015. április 22. napján 135. sorszámon meghozott ítéletében a felperest, mint II. r. vádlottat bűnösnek mondta ki, 1 rendbeli társtettesként és folytatólagosan elkövetett csalás, valamint 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségében, és ezért vele szemben büntetést szabott ki, ugyanakkor felmentette 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntettének, és 1 rendbeli folytatólagosan bűnsegédként elkövetett magánokirat hamisítás vétségének vádjától. Ezt az ítéletet a fellebbezés alapján eljáró Debreceni Ítéltábla a 2015. november 25. napján kelt Bf.II.../2015/18. számú ítéletében megváltoztatta, a felperesre, mint II. r. vádlottra vonatkozó részében akként, hogy cselekményeit társtettesként folytatólagosan elkövetett csalás büntettének, 2 rendbeli társtettesként folytatólagosan elkövetett csalás büntettének és 3 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségnek minősítette, a kiszabott büntetések tekintetében azonban helybenhagyta.

A felperes a keresetében bírósági jogkörben okozott kártérítés címén, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 349. § (1) és (3) bekezdése alapján 2 000 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy az alperes az eljárás indokolatlan elhúzását eredményező eljárási szabálysértéssel tűzte ki az első tárgyalás időpontját. Emellett - a Debreceni Ítéltábla Bf.II.../2013/35. számú hatályon kívül helyező végzésében megállapítottan - eljárási szabályt sértett azzal (is), hogy a 2013. május 29. napján kihirdetett 8.B.../2010/143. számú ítéletét csak a határozathozatal után 5 hónappal terjesztette fel a másodfokú bírósághoz.

Az alperes ezzel megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, az ügyének a bíróság általi ésszerű határidőn belül történő elbíráláshoz való jogát, ennek következményeként 6 évig állt büntetőeljárás hatálya alatt. Az alperes eljárásának időtartama nem felelt meg az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdésében előírt „ésszerű idő” követelményének.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatva annak a jogalapját és az összecszerúségét is.

Azzal védekezett, hogy a bírósági jogkörben okozott kár megtérítéséért való felelősség rPtk. 349. §-ában írt konjunktív feltételei közül egyik sem állapítható meg.

Annak, hogy az alperes az első tárgyalást 2011. július 12-én 2011. szeptember 7-re tűzte ki tűzte ki részben az volt az oka, hogy az alperesnek a felperes ellen indult büntetőeljárások egyesítésére irányuló indítványát elutasító végzését a felperes megfellebbezte, így az ennek tárgyában hozandó másodfokú döntés bevéarásaig a tárgyalás kitűzése célszerűtlen lett volna. Másrészt az alperes büntető ügyszakos bírónak, így a kijelölt bírónak leterheltsége, akit 2010. és 2011. évben is 106 büntetőügy elintézésére jelölték ki. Az alperest kártérítési felelősség az ítélet írásbafoglalása kapcsán sem terheli, mivel az csupán két és fél hónappal növelte a pertartamot. Hivatkozott arra, hogy az alperes a büntetőeljárás elhúzására alapította a bírósággal szembeni kártérítési igényét, azonban a Pp. 2. § (2) bekezdésének utolsó fordulata szerint nem hivatkozhat a per ésszerű időn belül történő befejezésének követelményére az a fél, aki magatartásával, illetve mulasztásával a per elhúzásához maga is hozzájárult. Állította, hogy a felperes a büntetőeljárás során tanúsított magatartásával maga is hozzájárult a pertartam növekedéséhez, az igénye ezért nem lehet alapos.

Azzal is védekezett, hogy a kártérítési felelősség feltételei közül sem az alperes károkozó magatartása, sem azzal okozati összefüggésben a felperesnél kár keletkezése nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 45 000 Ft perköltséget, az államnak pedig - külön felhívásra - 120 000 Ft kereseti illetéket.

A határozatának az indokolásában kifejtette, hogy a felperes keresetét a 2013. évi CVXXXVII. törvény (Ptk.) „(1) bekezdés a) pontja” (helyesen: 1. § a) pontja) szerint az rPtk. alapján bírálta el, amelynél figyelembe vette az alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) idézett rendelkezéseit.

Leszögezte ugyanakkor, hogy az EJEK gyakorlata a magánszemélyek és az államok viszonylatában irányadó, ezért a jelen ügyben nem volt figyelembe vehető.

Az elsőfokú bíróság az eljárás ésszerű határidőn belül történő befejezésének sérelmére alapított igényt lényegében az alábbi - az ítéletében részletesen kifejtett - indokok alapján nem találta megalapozottnak:

Az rPtk. 349. § (1) és (3) bekezdéséből kiindulva azt vizsgálta, hogy az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben a felperessel szembeni büntetőeljárás elhúzódott-e, és bekövetkezett-e a felperesnek „a keresetben megjelölt nem vagyoni kára”.

Az alperes jogi álláspontjával ellentétben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 2. § (1) bekezdése a jelen ügyben nem alkalmazható, mivel ez a jogszabály a büntetőeljárásokra alapított kereseti kérelem alapját nem képezheti.

A büntetőeljárás irataiból megállapította, hogy az alperes a hozzá 2010. március 29. napján érkezett vádirat alapján az első tárgyalást 2011. július 12-én hozott végzésével 2011. szeptember 7. napjára tűzte ki. A 2013. május 29. napján kihirdetett elsőfokú ítéletet hirdetményi úton kézbesítette a IV. r. vádlottnak, aki azzal szemben 2013. október 14. napján személyesen fellebbezett. Az alperes 2013. október 16. napján intézkedett valamennyi irat felterjesztéséről a Fellebbviteli Főügyészség útján a Debreceni Ítéltáblára.

Megállapította, hogy az első tárgyalás kitűzéséig „a felperesnek fel nem róható jelentősebb, indokolatlan tétlenségi időszak tapasztalható, amely alatt az alperes nem járt el megfelelő gyorsasággal, illetve nem tett erőfeszítéseket az eljárás folytatására.” Az ítélet írásba foglalása és az iratok másodfokú bíróságra felterjesztése során azonban „inaktív időszak nem állapítható meg, figyelemmel arra, hogy - bár az ítéleten az írásba foglalás időpontja nem került feltüntetésre - a 2013. május 29-én kihirdetett ítéletet a főügyészség, illetve a vádlottak védői 2013. július 15., illetve 16. napján vették át. A felterjesztésre valóban 2013. október 16. napján került sor, ezt megelőzően azonban az alperes folyamatosan intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a IV. r. vádlott számára az ítélet kézbesítésre kerüljön.”

Mindebből arra következtetett, hogy a felperes keresetében hivatkozott, az első tárgyalás késedelmes kitűzésében, illetve az ítélet írásba foglalási és a felterjesztési késedelemben megnyilvánuló eljárési szabálysértések az eljárás egész 6 éves időtartamához képest olyan intézkedési késedelemnek nem minősülnek, amely sérti az eljárás ésszerű időn belüli befejezéséhez való jogot, és megalapozza a felperes nem vagyoni kárigényét.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XXIX. törvény (Be.) 258. § (3) bekezdés e) pontjával kapcsolatos alkotmányos követelmények megállapításáról és bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz elbírálásáról szóló 2/2017. (II.10.) AB határozata indokolásában az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az ésszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa. A büntetőeljárás időtartama - a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is - sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók, és a büntető per kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja.

Azzal azonban, hogy a Btk. - és a kialakult bírói gyakorlat - alapján az elhúzódó büntetőeljárások vonatkozásában enyhítő körülménynek számít a büntetés kiszabás során az időmúlás, a terhelt már az eljárás során jogorvoslatban részesülhet az eljárás elhúzódása miatt.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy „a perbeli esetben a büntetőeljárás abszolút hossza meghaladta azt az időtartamot, amely az ésszerű határidőn belüli elbírálás szempontjából elfogadhatónak tekinthető, azonban a bíróságok a büntetőeljárás során a felperes bekövetkezett alapjogi sérelmét már orvosolták”. Egyrészt az alperes a B.../2014/135. számú ítéletében a felperes vonatkozásában enyhítő körülményként értékelte a nagyfokú időmúlást, és a büntetés kiszabása során a középértéktől az enyhítő körülményekre, különösen a közel 9-10 éves időmúlásra tekintettel tért el. A Debreceni Ítéletábrla pedig a Bf.II.../2015/18. számú ítéletében az alperes által kiszabott büntetések valamennyi vádlottnál tettarányosnak ítélte meg, így azokat nem tekintette - a feltárt és helyesen értékelte bűnösségi körülmények, különösképp a bekövetkezett nagyfokú időmúlás miatt - enyhének. Mivel pedig a felperes büntetését a megismételt eljárásban lényegesen enyhítették, ezzel a felperes az eljárás elhúzódása miatt őt ért sérelemért a büntetőeljárás keretében orvoslást kapott. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet, mint alaptalant elutasította.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a keresete szerinti megváltoztatását, és az alperesnek a perköltségében való marasztalását kérte.

Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a Pp. 2. § (1) bekezdése a büntetőeljárásokra alapított kereseti kérelem alapján nem képezheti, továbbá, hogy az EJEb gyakorlata a jelen ügyben nem volt figyelembe vehető.

Hangsúlyozta, hogy a fellebbezését az rPtk. 349. § (1) és (3) bekezdésére hivatkozással terjesztette elő. A fellebbezési kérelme „jogalapja”, hogy az alperes megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott ésszerű határidő követelményét, ezzel kárt okozott „neki”, mivel 6 évig állt büntetőeljárás hatálya alatt.

Kifejtette, hogy a Pp. 2. § (1) bekezdése szerinti, a perek ésszerű határidőn belüli befejezéséhez és a tisztességes eljáráshoz való jog nemcsak a polgári perben és nem peres eljárásban értelmezhető, hanem büntetőeljárásra alapított kereseti kérelem alapját is képezheti.

Hangsúlyozta, miszerint bizonyította, hogy az alperes két esetben - az első tárgyalás kitűzésekor, és az iratoknak a másodfokú bíróságra történő felterjesztésekor - olyan eljárási szabálysértést követett el, amellyel az ésszerű határidőben történő eljárás követelményét és elvét megszegte. Mivel ennek során az büntetőeljárási törvényben tételesen megállapított határidőket lépett túl, a késedelmes időszakokat számszakilag összeadva megállapítható, hogy a büntetőeljárást szigorú igazgatási gyakorlat mellett lényegesen hamarabb be lehetett volna fejezni.

Hangsúlyozta azt is, hogy az alperes megsértette az EJE VI. cikk (1) bekezdését is, amelynek alátámasztására részletesen ismertette az EJEb ... kontra/10. számú és a ... kontra/02. számú ítéletének indokolásában kifejtetteket.

Álláspontja szerint önmagában az a tény, hogy az Alaptörvényben rögzített jogát sértette meg az alperes eljárása, alapot ad arra, hogy a jogsérelem reparálásra kerüljön. Az összecszerűség megállapításához sem kell kárt bizonyítania, mert önmagában az a tény, hogy mintegy 6 évig állt büntetőeljárás hatálya alatt tárgyalási szakban, alapot ad arra, hogy a bíróság mérlegeléssel megállapítsa a kártérítés összegét.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte arra hivatkozva, hogy az ténybelileg és jogilag is megalapozott.

Egyetértett az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában részletesen kifejtettekkel, miszerint a felperes által a fellebbezésében is kifogásolt eljárási cselekmények elhúzódása miatt nem alapozza meg az alperes kártérítési felelősségét.

Az ítéletábrla a fellebbezést a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. törvény (Pp.) 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján - figyelemmel a (2) bekezdésre -, mivel a felek tárgyalás tartását nem kérték, tárgyaláson kívül bírálta el.

A fellebbezés alaptalan.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletét a tényállás megállapításával összefüggésben nem támadta, és eljárási szabálysértésre sem hivatkozott.

Ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást tekintette irányadónak, amely alapján az elsőfokú bíróság végső jogkövetkeztetésével és érdemi döntésével egyetértett, annak indokait azonban túlnyomórészt nem osztotta, és a felperes keresetét az alábbiak miatt nem találta alaposnak.

A kereset az alanyi (anyagi) jog bírósági érvényesítésének eszköze. A kereset tárgya az érvényesíteni jog (jogviszony), a kereset tartalma a bíróság döntésére vonatkozó határozott kérelem. A keresetlevél a kereset és a per megindításához szükséges más adatokat is tartalmazó beadvány.

A Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja kifejezetten előírja, hogy a keresetlevélben fel kell tüntetni - egyebek mellett - az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és az azok bizonyítékainak előadásával.

A felperes a 2016. május 20. napján benyújtott keresetlevelében kifejezetten az rPtk. 349. § (1) és (3) bekezdésének megjelölésével kért kártérítést az alperestől azt állítva, hogy az alperes eljárása eljárási szabálysértések miatt 6 évig tartott, és mindez az ellene emelt vád ésszerű határidőn belül történő elbíráláshoz fűződő alapvető joga sérelmével járt.

Az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte a felperes keresetét akként, hogy abban az rPtk. 349. § (1) és (3) bekezdésében meghatározott jogát érvényesítette. E törvényi rendelkezés értelmében ugyanis, ha valamely természetes személy bírósági jogkörben eljárva kárt okoz, úgy a bíróság a károsult felé a polgári jog általános szabályai szerint kártérítési felelősséggel tartozik.

Helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor az adott esetben az alperes felelősségének megállapításához az rPtk. 349. § (1) bekezdésében - és annak utaló szabálya folytán a 339. § (1) bekezdésében - írt törvényi feltételek megvalósulását vizsgálta, így azt, hogy megállapítható-e az alperes részéről jogellenes felróható magatartás, továbbá az, hogy ezzel okozati összefüggésben a felperesnek vagyoni, vagy nem vagyoni kára keletkezett-e.

A felperes a fellebbezésében alaptalanul támadta a keresetének elutasítását arra hivatkozva, miszerint a kereseti kérelmének a jogalapja az, hogy az alperes megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésében meghatározott ésszerű határidő követelményét, ezzel kárt okozva neki, mivel hat évig állt büntetőeljárás hatálya alatt.

A Kúria már több közzétett határozatában foglalkozott az eljárásjogi alapjogok megsértésére alapított igényérvényesítési lehetőségek kérdésével. A BH2017.148. számon közzétett felülvizsgálati határozatában ezzel összefüggésben az alábbi elvi iránymutatást adta.

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított független és pártatlan bíróság ésszerű határidőn belül bírálja el.

A vád ésszerű határidőn belüli elbírálásához való jog tehát eljárási alapjog.

Az eljárás ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jog megsértése azonban önmagában a személyhez fűződő jog sérelmét nem okozza. A bíróság eljárási szabálysértése a fél személyhez fűződő joga megsértésének megállapítására ugyanis csak akkor ad alapot, ha az eljárási szabálysértést a bíróság a fél személyiségének lényegét alkotó tulajdonság miatt követte el (EBH2007. 1598.).

A jelen perben pedig a felperes nem is állította, hogy a büntetőügyben eljáró alperes a személyére tekintettel sértette meg az eljárási szabályt.

A vád ésszerű határidőn belüli történő elbírálásához való jog, mint a bírósági eljárás alkotmányos garanciája pedig alapvetően a bíróság eljárását meghatározó törvényi rendelkezés, az eljárási törvényben felsorolt alapelvek, valamint az esélyegyenlőség érvényesülése szempontjából vizsgálendő, azt szem előtt tartva, hogy ennek az alapjognak a célja az, hogy a fél ügyféli jogaiban ne szenvedhessen hátrányt.

Ebből a jelen perre vonatkoztatva az következik, hogy a felperesnek az ellene emelt vád ésszerű határidőn belül történő elbírálásához fűződő joga sérelmére alapított nem vagyoni kártérítés iránti igénye azért alaptalan, mert önmagában bírósági eljárás során megvalósított eljárási szabálysértés - a fél személye ellen irányuló közvetlen hátrányokozás hiányában - személyhez fűződő jogának sérelmét nem eredményezheti, így alapjogi igény személyiségi jogsértésre hivatkozással nem érvényesíthető, az rPtk. 84. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazásának e körben nincs helye.

Alaptalanul sérelmezte a felperes a fellebbezésében a keresetének elutasítását az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (Egyezmény) 6. cikk 1. „bekezdésében” (helyesen pontjában) lefektetett „ésszerű idő” követelménye alperesi megsértésére hivatkozva is.

Az Egyezmény 6. cikk 1. pontja kimondja, hogy mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.

Ahogy azt a BH2017.148. számú döntés is tartalmazza, az Egyezmény aláírói az Egyezményben részes országok kormányai, amelyek az Egyezmény 1. cikke értelmében arra vállaltak kötelezettséget, hogy biztosítják a joghatóságuk alatt álló minden személy számára az Egyezmény I. fejezetében meghatározott jogokat és szabadságokat. Az Egyezmény 13. cikke szerint, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

Az Egyezmény tehát az abban részes országok kormányaira ró kötelezettséget, és nem teremt lehetőséget az Egyezményben meghatározott jogok egyedi jogvitákban való közvetlen érvényesítésére.

Az Egyezmény 13. cikke szerinti hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülését is az Egyezményben részes tagállamnak - a jogalkotáson keresztül - kell biztosítania. Az Egyezmény 13. cikke tehát az Egyezmény rendelkezései között nem olyan önálló, anyagi vagy eljárási jogi hatáskört biztosító jogszabály, amely Egyezmény I. fejezetében meghatározott jogok és szabadságok vélt vagy valós sérelme miatti igények érvényesítésére a bírósági eljárást közvetlenül lehetővé tenné.

Mindebből következik az is, hogy a felperesnek az EJEB joggyakorlatára - illetőleg az azt tükröző bírósági ítéletekre - történő fellebbezési hivatkozása a jelen perben nem volt alkalmas az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlanságának az alátámasztására.

Alapvetően téves a felperesnek az a fellebbezési érvelése is, hogy a Pp. 2. § (1) bekezdésének rendelkezése a büntetőeljárásra alapított kereseti kérelem jogalapját is képezheti, miként az is, hogy ha bizonyított az a tény, miszerint az alperes az eljárása során a felperes Alaptörvényben rögzített jogát sértette meg, önmagában alapot ad arra, hogy a jogsérelem reparálásra kerüljön.

Kétségtelen, hogy a Pp. 2. § (3) bekezdésében megfogalmazott méltányos elégtételt biztosító kártérítés, illetve sérelemdíj megítélésére alapot adó tényállás esetén az objektív alapon

érvényesíthető jogkövetkezmény alkalmazását alapjogsértés válthatja ki. Ezt a bíróság eljárási hibái abban az esetben eredményezhetik, ha azok együttesen az adott ügy jellegét, tárgyát és körülményeit tekintve összességükben megalapozzák az eljárási alapjog sérelmét. A bíróság feladatait és a jogkövetkezmények alkalmazását azonban a Pp. írja elő, amely eljárási törvény a bíróságok kötelezettségét a polgári perekben határozza meg akként, hogy az eljárás tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogokat érvényre kell juttatni.

E tételes törvényi rendelkezésből is egyértelműen következik, hogy a büntetőeljárás elhúzódása miatt a Pp. 2. § (3) bekezdésében foglalt szankció nem alkalmazható, ezért a törvényi rendelkezés alkalmazása a perbeli esetben fel sem merülhet.

A büntetőeljárásban alkalmazandó Be. pedig az eljárás indokolatlan elhúzódása miatt - a meghatározott feltételek esetén az eljárási kifogás előterjeszthetőségét meghaladóan - eltérően a polgári eljárásra irányadó szabályoktól, közvetlen igényérvényesítési lehetőséget nem biztosít.

A Kúria az ismertetett felülvizsgálati határozatában kitért arra is, hogy Magyarország az Egyezményben vállalt kötelezettségének a kihirdetést követően - 2011. december 31-éig hatályos - a bíróságok szervezetről és működéséről szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bsz.) 9. §-ával, jelenleg - a 2012. január 1-jétől hatályos - Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel tett eleget. A büntetőeljárásokra vonatkozóan a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 278. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tárgyalás hatánapját az ügyek érkezési sorrendjének figyelembevételével és a soronkívüliségre vonatkozó rendelkezések szem előtt tartásával a lehető legközelebbi napra úgy kell kitűzni, hogy a bíróság az ügyet lehetőleg elnapolás nélkül, ésszerű határidőn belül be tudja fejezni. Az Egyezmény 6. cikkében deklarált, a bírósági eljárások ésszerű időn belül történő befejezéséhez fűződő jogot a Bsz. 9. §-a, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a Be. 278. § (3) bekezdése eljárási alapjogként fogalmazza meg.

A büntetőeljárás elsődleges célja ugyanakkor az állam büntetőhatalmának és nem a sértett jogainak az érvényesítése. Ennek a célnak az elérése érdekében - figyelemmel a Be. soronkívüliségre vonatkozó rendelkezéseire is - a Be. 278. § (3) bekezdése a büntetőeljárásban az ügyek elintézésének sorrendjét nem kizárólagosan az érkezés sorrendjére tekintettel határozza meg; az érkezés sorrendje a soronkívüliségre vonatkozó szabályok mellett csak az egyik szempont az ügyintézés sorrendjének meghatározása során. Ezért a büntetőeljárásban nem abszolút követelmény az eljárás ésszerű időn belül történő befejezése, hanem a bíróságnak elég törekednie az eljárások ésszerű időn belül történő befejezésére. Ez az oka annak, hogy a Be. nem tartalmaz a Pp. 2. § (3) bekezdéséhez hasonló rendelkezést és nem fűz különös jogkövetkezményt ahhoz, ha a büntetőeljárás nem fejeződik be ésszerű időn belül.

A bírósági eljárások ésszerű időt meghaladó elhúzódása ugyanakkor a büntető eljárásokban is okozhat kárt vagy egyéb érdeksérelmet. Ezért a felperes az ellene alperes által folytatott büntetőeljárás elhúzódása miatt az rPtk. 349. § (1) bekezdése alapján fennálló igényét érvényesíthette.

támadta azonban a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletét arra hivatkozással is, hogy a kártérítés iránti keresete az rPtk. 349. § (1) bekezdése alapján megalapozott, ezért annak elutasítása megalapozatlan.

A bírósági jogkörben okozott kár megtérítésének feltételei az rPtk. 339. és 349. §-ának rendelkezései szerint: jogellenes magatartás, kár (a bírósági tevékenységgel összefüggő), okozati összefüggés, vétkesség, a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, vagy a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket a károsult igénybe vette. Amennyiben e konjunktív feltételek közül akár csak az egyik is hiányzik, a bíróság kártérítési felelősségének megállapítására nincs lehetőség, az erre irányuló a keresetet el kell utasítani.

A felperes az igényét a büntetőeljárás elhúzódására alapította, amellyel összefüggésben nem eleve kizárt az eljáró bíróság felelősségének a megállapítása, a felelősség alapja azonban csak kirívóan súlyos jogértelmezési és/vagy jogalkalmazási tévedés lehet. Ezért az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta ennek megállapíthatóságát a felperes állítása szerint a büntetőeljárás elhúzódását eredményező alperesi magatartások; az első tárgyalás késedelmes kitűzése, és az elsőfokú ítéletnek a másodfokú bírósághoz késedelmes felterjesztése vonatkozásában.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében részletesen megindokolta, hogy az eljárás időtartamának növekedésével járó hivatkozott alperesi magatartások miért nem eredményezték a felperes ésszerű határidőn belüli eljáráshoz való alapjoga kártérítésre alapot adó sérelmét. A felperes az ott kifejtettekkel szemben a fellebbezésében konkrét, tényállításszerű érveket nem hozott fel, ezek hiányában pedig az ítélet táblája a felperesnek a keresetét elutasító ítéleti döntés anyagi jogi megalapozatlanságára tett fellebbezési állítását érdemben vizsgálni nem tudta.

Megjegyzni az ítélet táblája, hogy alaptalan a felperesnek az a fellebbezési állítása, hogy: „álláspontom szerint a fenti két adat összességében és egyszerűen számszakilag összeadva a két eltelt időtartamot, azt mutatja, hogy a fenti büntetőeljárást szigorú igazgatási gyakorlat mellett lényegesen hamarabb be lehetett volna fejezni”.

Nincs jogszabályi lehetőség arra, hogy egy büntetőeljárás befejezését igazgatási úton meghatározzák. Ez a bírói függetlenséget sértené. Az eljárás ésszerű határidőben történő befejezéséhez fűződő sérelem megvalósulása szempontjából pedig a büntetőeljárás egészét kell vizsgálni. Ezért a jelen esetben is az alperes eljárásának teljes tartalmához viszonyítva kell és lehet megállapítani azt, hogy az alperes oldalán a felperes által hivatkozott, az eljárás ésszerű időn túli elhúzódását eredményező mulasztás kimutatható volt-e.

Az ítélet táblája pedig osztotta az elsőfokú bíróságnak azt a következtetését, miszerint alapvetően nem az alperesnek az első tárgyalás kitűzése és az elsőfokú ítéletnek a másodfokú bírósághoz történő felterjesztése során elkövetett mulasztások eredményezték a büntetőeljárás több éven keresztül tartó jellegét.

Azt is szükséges megjegyezni, hogy a felperes kára állítása szerint abból származott, hogy közel 6 évig állt büntetőeljárás hatálya alatt.

A keresetlevelében (és az elsőfokú eljárás során) azonban nem jelölte meg azt, hogy vagyoni vagy nem vagyoni kára keletkezett-e. Abból, miszerint az alperes károkozását abban nevezte meg, hogy 6 évig állt büntető eljárás hatálya alatt, csak következtetni lehet arra, hogy a felperes nem vagyoni kárt kíván érvényesíteni. A fellebbezésében azonban nem hivatkozott olyan el nem bíralt tényre vagy körülményre, amely ebben a körben alapot adhatna az elsőfokú bíróságtól eltérő megállapításokra.

Nem vitás tény ugyanakkor, hogy a felperes ellen indult büntetőeljárás akként fejeződött be, hogy a felperes bűnösségét társtettesként folytatólagosan elkövetett csalás büntette, 2 rendbeli társtettesként folytatólagosan elkövetett csalás büntette és 3 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt jogerősen megállapították, és ezért halmazati büntetésül 3 év börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélték. Ez egyben azt is jelenti, hogy a felperes büntetőeljárás alá vonására, és annak kapcsán személyes szabadságának korlátozására is jogszerűen, a jog felhatalmazása alapján került sor, így az általa a büntetőeljárás hatálya alatt állással elszenvedett jogsérelem jogellenessége kizárt. Hiányzik tehát a kártérítés megállapításának egyik alapvető törvényi feltétele is.

Mindezekre tekintettel az ítélet táblája az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének I. fordulata alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes az ügyvédi munkadíjból eredően felmerült saját perköltségét maga viseli. Az ítélet táblája a pervesztessége ellenére mellőzte a felperesnek az alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését figyelemmel arra, hogy az alperes a

keresettel szembeni, 2016. december 12. napján előterjesztett érdemi ellenkérelmében perköltségigényt kizárólag a tárgyaláson való megjelenéssel kapcsolatban és utazásonként 15 000 Ft útiköltség megtérítésére vonatkozóan jelentett be, a fellebbezési ellenkérelmében pedig másodfokú perköltségigényről nem nyilatkozott. Tekintettel arra, hogy az ítéletábla tárgyalást nem tartott, az alperesnek nem merült fel igazolt másodfokú perköltsége.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés m) pontja szerint tárgyi illetékfeljegyzéses perben a 2 000 000 Ft másodfokú pertárgyérték alapulvételével az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti mértékű 160 000 Ft fellebbezési eljárási illetéket a felperes helyett az állam előlegezte, ezért az ítéletábla annak az állam javára történő megfizetésére a felperest a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban tárgyú, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13. § (2) és 15. § (1) és (3) bekezdése alapján kötelezte.

Debrecen, 2017. december 18.

Dr. Görög Attila sk a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk előadó bíró, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk bíró